

Chcemy rozpoznać: kiedy dwie grupy są równe.
 Stąd temu:

Tw. 2 Załóżmy, że $a, b \in G$. Wtedy:
 (1) $aH = bH \iff a^{-1}b \in H \iff b^{-1}a \in H$
 (2) $H_a = H_b \iff ab^{-1} \in H \iff ba^{-1} \in H$

Dowód (tylko (1))

z Tw. 1 mamy (bo $b \in bH$):

$$aH = bH \iff ba^{-1} \in H \iff \exists h \in H \quad b = ah \iff a^{-1}b \in H$$

Mamy: $\forall g \in H \quad g \in H \iff g^{-1} \in H$.

Więc $g = a^{-1}b$ mamy: $a^{-1}b \in H \iff (a^{-1}b)^{-1} \in H$

Przekład

• $1 + 3\mathbb{Z} = 4 + 3\mathbb{Z}$, bo $4 - 1 = 3 \in 3\mathbb{Z}$

• $1 + 3\mathbb{Z} \neq 2 + 3\mathbb{Z}$, bo $2 - 1 = 1 \notin 3\mathbb{Z}$.

Krok dalej w abstrakcji...

Def

G/H oznacza zbiór wszystkich wartości lewostronnych aH w G

$$G/H := \{gH \mid g \in G\} \quad \left(\begin{array}{l} \text{cykli } G/H \text{ to prawo} \\ \text{zbiór podzbiórów } G \end{array} \right)$$

$H \backslash G := \{Hg \mid g \in G\} \leftarrow$ zbiór wszystkich wartości prawostronnych H w G .

Zauważmy, że G/H .

Przykład

(1) $\mathbb{Z}/3\mathbb{Z} = \{0+3\mathbb{Z}, 1+3\mathbb{Z}, 2+3\mathbb{Z}\} \leftarrow 3$ wartości

(2) $\mathbb{Z}_6 = \{0, 1, 2, 3, 4, 5\} \leftarrow 6$ wartości

(3) $S_3 / \langle (12) \rangle = \{id, (12), (13), (23), (132), (123)\} \leftarrow 3$ wartości

Czemu uważamy G/H ?

Idea: Chcemy wydzielić G przez podgrupę H i znowu dostać grupę. Podobnie jak mając dwie liczby n, m chcemy podzielić i dostać $\frac{n}{m}$.

Tw. 3

$$|G/H| = |H \backslash G| = |H| \cdot |G/H|, \text{ czyli zbiór wartości lewostronnych } H \text{ w } G \text{ jest równocześnie } \dots \leftarrow \text{prawo} \dots$$

Dowód (szkielet)

Dla dowolnego $A \in G$ definiujemy $A^{-1} := \{a^{-1} \mid a \in A\}$.

Wtedy dla $gH \in G/H$ mamy $(gH)^{-1} = Hg^{-1} \in H \backslash G$.

Dostajemy funkcję $G/H \rightarrow H \backslash G$ która jest $gH \mapsto (gH)^{-1}$ bijekcją. ■

Def.

Indeks H w G , oznaczony $[G:H]$, to jest moc zbioru G/H (dokładnie moc zbioru $H \backslash G$) wartości lewostronnych H w G .

Zmieniamy do porównania: $|H|, |G|, [G:H]$.

Tw. 4

$\forall g \in G \quad |gH| = |H| = |Hg|$, czyli wszystkie wartości są równoliczne.

Dowód (szkielet)

Mamy $H \rightarrow gH$ i to jest bijekcja. ■

Tw. Lagrange'a

Niech G będzie grupą skończoną i $H \leq G$. Wtedy mamy:

$$|G| = [G:H] \cdot |H| \quad \text{W szczególności dostajemy:}$$

$$|H| \mid |G| \quad \text{ oraz } \quad [G:H] \mid |G|. \quad \text{Czyli:}$$

• rząd podgrupy dzieli rząd grupy

• indeks $\dots \mid \dots$

Dowód

Wiemy, że G jest wyciągniętą sumą wartości H .

Oznaczmy $n := [G:H]$ (indeks, tzn. ilość wartości).

Mamy:

$$|G| = \underbrace{\underbrace{|G|}_{\text{wyciągniętych wartości}}}_{\text{równoliczne wartości}} \mid e, H \mid \dots \mid a, H \mid = n \cdot |H| = [G:H] \cdot |H|$$

$a_1 H$
$\vdots$
$a_i H$
$\vdots$
$a_n H$

Wniosek

Niech G będzie grupą skończoną rzędu k i $a \in G$. Wtedy

mamy: $\text{ord}(a) \mid k$ oraz $a^k = e$. Czyli:

rząd elementu dzieli rząd grupy.

Dowód

Wiemy, że $\text{ord}(a) = |\langle a \rangle|$. Czyli bierzemy

$H := \langle a \rangle$ z tw. Lagrange'a dostajemy:

$$\text{ord}(a) \mid |G| = k$$

Stąd $k = L \cdot \text{ord}(a)$ dla $L = [G : \langle a \rangle]$.

Czyli $a^k = a^{L \cdot \text{ord}(a)} = (a^{\text{ord}(a)})^L = e^L = e$. ■

Def. (pójdź się do poprzednika)

Dla $n \in \mathbb{N}_{>0}$ definiujemy: $A_n := \{g \in S_n \mid g \text{ jest parzysta}\}$.

$\mathbb{Z}_2$: $A_n \leq S_n$ (podgrupa alternująca)

Zauważmy: $|A_1| = \frac{n!}{2}$ $|A_2| = 3$, $|A_3| = 12$, $|A_4| = 120$ ...

Uwaga

(1) Z wniosku rzd elementu dzieli rząd grupy

czyli np. nie ma elementu rzędu 4 w S_3 ,

bo $4 \nmid 6 = |S_3|$.

Alte implikacja odwrotna NIE jest prawdziwa,

bo np. $4 \mid 4 = |K_4|$ ale w K_4 nie ma

elementu rzędu 4.

2. Z tw. Lagrange'a nie ma tej podgrupy

rzędu 4 w S_5 .

Implikacja odwrotna nie jest prawdziwa, bo

np. $6 \mid 12 = |A_4|$, ale w A_4 nie ma

podgrupy rzędu 6.